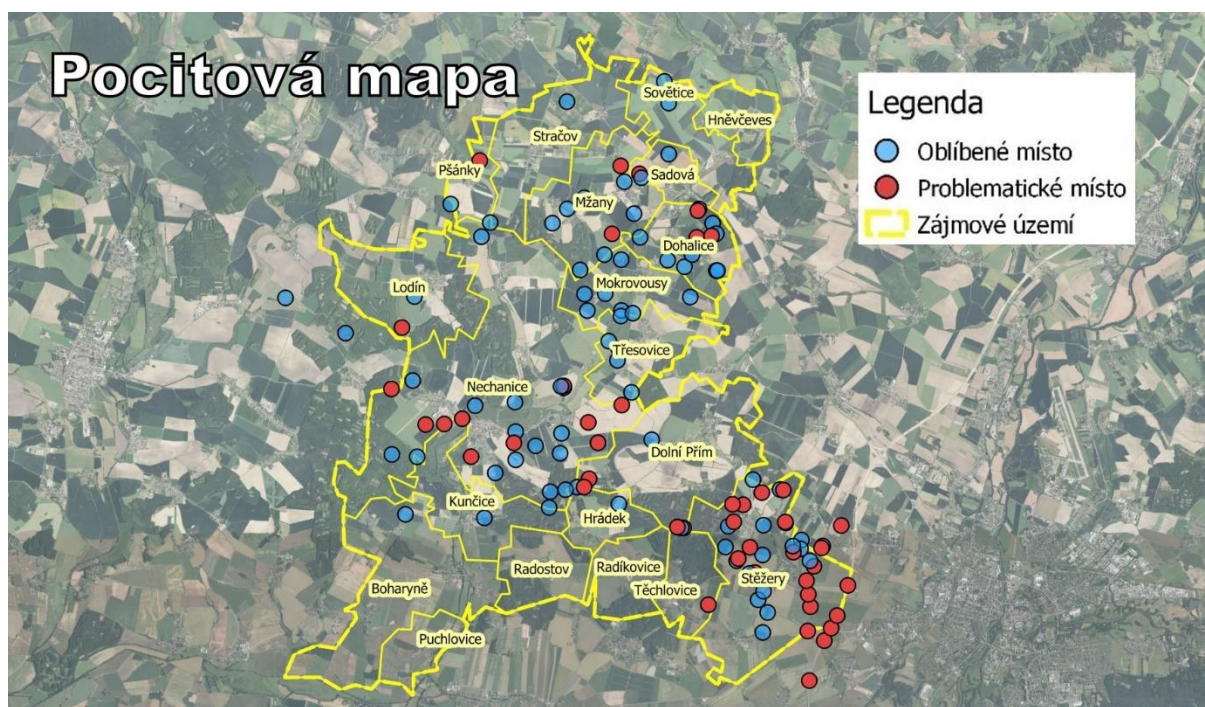

Vážení občané Nechanicka a příznivci projektu Cesta ke zdravější zemědělské krajině,

děkujeme Vám za Vaši účast na proběhlých akcích v rámci projektu **Cesta ke zdravější zemědělské krajině**. Vážíme si Vašeho času, který jste nám věnovali na kulatých stolech v Nechanicích, Stěžerech či Mžanech a na semináři v listopadu minulého roku, kterého se zúčastnili také naši němečtí partneři z DVL (Německý spolek pro péči o krajinu). Na společných setkáních vznikla řada podnětů, jak bojovat s problémy krajiny Nechanicka, se kterými se i díky probíhajícím změnám klimatu stále častěji potýkáme. V posledních měsících usilovně pracujeme na tom, abychom Vaše podněty proměnili v detailnější záměry a mohli jsme je před samotnou realizací projednat s příslušnými úřady.

Kulaté stoly na Nechanicku

Od počátku roku jsme se společně sešli se zástupci místních samospráv, zemědělci, místními spolky (myslivci, včelaři), ochranáři přírody a obyvateli jednotlivých obcí Nechanicka na jednáních v rámci kulatých stolů a individuálních schůzek. Cílem těchto setkání bylo nalézt společnou cestu k pestřejší a stabilnější zemědělské krajině, která odolá suchu, erozi a dalším problémům. Účastníkům setkání byly předloženy velkoformátové mapy území Nechanicka a účastníci do nich zakreslovali místa, kde se cítí dobře a kde naopak spatřují problémy. Výsledkem byla pocitová mapa, která vystihuje subjektivní dojmy všech účastníků vztažené k jejich nejbližšímu okolí.

Pocitová mapa vzniklá spojením všech jednotlivých map v rámci kulatých stolů

V Nechanicích byly často zmiňovány neudržované vodní toky, rybníky a aleje (např. kaštanová alej na cestě do Starých Nechanic, dále problémy spojené s lodínskou skládkou nebo s pojezdem těžkých zemědělských strojů, které poničily silnici z Nechanic do Stejskalu. Pozitivně byla vnímána nová výsadba nad Lubnem a staré duby u Hrádku u Nechanic.

Na kulatém stole ve **Stěžerech** byla jako nejpálčivější problém vnímána krajina kolem dálnice i zamýšleného obchvatu a také nová bytová zástavba. Kladně byla hodnocena lipová alej a drobné vodní plochy, kde je možné relaxovat.

Obyvatele **Mžan** nejvíce trápí riziko povodní u obce Dub a zničený remízek v Kamenici u Pšánek. Nejvíce se místním líbí rybníky (např. Kozinský), u kterých je možné si odpočinout, Rašínský les a lipová alej směrem ke kapličky Panny Marie Lurdské.

Všechny zmíněné obce na Nechanicku trápí problémy spojené s nevhodným hospodařením v krajině, které si krajina nese z dob socialismu (meliorace, napřimování vodních toků, rozorání mezí, velké půdní bloky). Tyto problémy způsobují **sucho, záplavy, větrnou a vodní erozi a ztrátu biodiverzity**. Řešením může být nejen změna hospodaření, ale také **vytváření krajinných prvků**. Ty navrhli v průběhu diskuze sami účastníci kulatých stolů.

Obnova krajinných prvků na Nechanicku

Vybrané návrhy jsme přednesli na setkání s Agenturou ochrany přírody a krajiny v Pardubicích, která nám doporučila další kroky, které je nutné podniknout pro jejich realizaci, a jaké dotační tituly můžeme využít pro financování. Nápad mysliveckého spolku Lověna-Nechanice na **obnovu meandru řeky Bystřice**, který zazněl na kulatém stole v Nechanicích, se setkal s pozitivním přijetím také u ostatních účastníků a byl přijat kladně i samotnými zástupci Povodí Labe. Návrh místních ornitologů **revitalizovat zarůstající mokřad v Komárově** byl projednán s několika ochránářskými organizacemi, které vesměs nápad uvítali. Spolek Neroš projevil zájem spolupracovat na **obnově polní cesty z Pšánek do Nerošova**. Na kulatých stolech ve Stěžerech a Mžanech zazněly návrhy na vyčištění zanesených rybníků (Kozinský rybník, rybník Čeňov) nebo vytváření remízků. V posledních týdnech jsme svoji energii nejvíce zaměřili na návrh obnovy meandrů řeky Bystřice a revitalizaci mokřadu v Komárově

Obnova meandrů řeky Bystřice

Poloha: 50.2469322N, 15.6654914E nebo na mapě [zde](#)

Rozsah plánovaného opatření: přibližně 23. – 25. km řeky

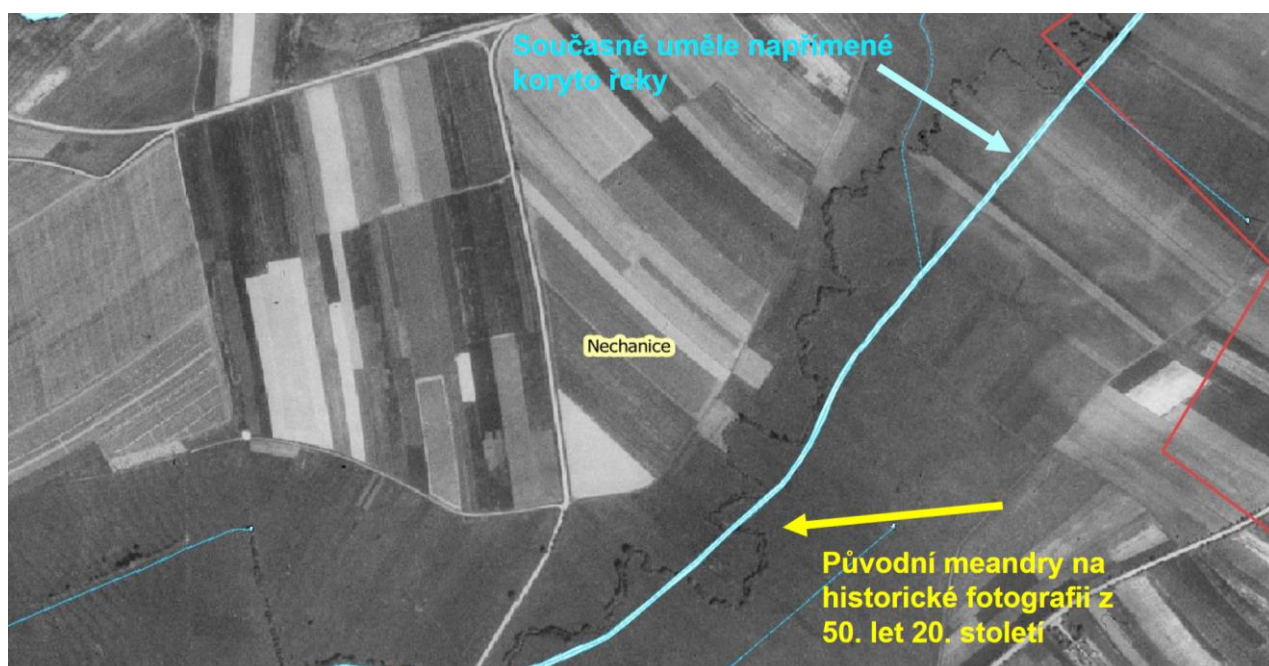
Současný stav: Řeka Bystřice byla regulována v 60. letech 20. století, je propojena řadou náhonů a melioračních příkopů. Původní meandry jsou v krajině stále znatelné např. podle charakteru vegetace. Samotný tok je ve vlastnictví obce Nechanice, navazující pozemky mají více jak 100 vlastníků. V současné době zde hospodaří místní ZD Nechanice. Lokalita je součástí přírodní památky Bystřice s výskytem vzácného sladkovodního mlže velevruba tupého (*Unio Crasus*).

Lastura velevruba tupého. Foto: Jiří Novák (biolib.cz)

Navrhovaná opatření: Obnovit původní meandry řeky na základě historických dat i současných hydrologických poměrů v krajině. Současné napřimené koryto bude díky obnově meandrů členitější, méně zahloubené a dno bude pokryto přírodním kamenivem. Tím se podpoří množení bentických organismů, které se zdržují u dna a pomáhají samočisticím procesům. Zvlněním koryta (prodloužením řeky) se zpomalí proudění a prodlouží se doba průtoku vody v jednotlivých částech řeky, což pomáhá při povodňových vlnách. Navrácením toku do stavu blízkému původnímu přírodnímu vznikne prostor, který bude mít vhodné podmínky pro existenci druhů, které se v dané oblasti přirozeně nacházejí. Budeme vycházet ze znalosti místních poměrů, které budou zjišťovány biologickými průzkumy. Předpokládáme, že vzniklé náklady bychom pokryli z programu OPŽP.

Plánovaný postup: Po konzultaci našeho záměru s Povodím Labe nám bylo doporučeno nejprve nechat vypracovat studii proveditelnosti, která ukáže překážky, které se mohou během realizace vyskytnout (zjištění odtokových poměrů, přítomnost infrastrukturních sítí jako jsou např. vodovody, zjištění přítomnosti ohrožených druhů).

Historická mapa Nechanic z 50. let. 20. století

Na fotografii z 20. 6. 2022 je stále patrné, že vegetace má v místě původních meandrů poněkud odlišný charakter. Foto: Michaela Kadavá

Revitalizace mokřadu v Komárově

Poloha: 50.2447414N, 15.6456578E nebo na mapě [zde](#)

Rozsah plánovaného opatření: území o velikosti cca 16 tis. m²

Současný stav: Neudržovaný mokřad typu nebesák, vzniklý po těžbě štěrkopísku, bez přítoku a odtoku, napájený srážkami a pravděpodobně také spodními prameny. Podle OŽP Hradec Králové není plocha vedená jako vodní nádrž (rybník) a nenachází se zde ani žádné technické zařízení jako u rybníků. Plocha zarůstá náletem, věková skladba většiny dřevin je odhadem do 30 let. V minulosti byl mokřad využíván místními také ke koupání, dnes to však kvalita vody neumožňuje. Plocha je v současnosti využívána vzácně k rybolovu a postupně zarůstá náletem. Místem prochází nadregionální ÚSES Lodín. Ve východní části území se jižně od intenzivně obhospodařovaného pole nachází travino-bylinný pás, který postupně přechází do porostu tvořeného převážně náletovými dřevinami. Většina plochy se nachází ve vlastnictví města Nechanice.

Satelitní snímek lokality z portálu mapy.cz

Navrhovaná opatření:

Vyčištění nánosů sedimentu z plochy mokřadu. Bude vytvořen členitější pozvolný břeh (litorální pásmo) s pláží určenou pro přístup do vody. Vykácení náletových dřevin a ponechání zdravých starších stromů, ořez vrb tzv. na hlavu. Vegetace z břehů bude většinou odstraněna, ale kořenový systém chránící břehy před splavením, zůstane ponechán. Na travnaté ploše vznikne soustava drobných tůň s různou hloubkou a zídka pro plazy. Mezi přilehlým polem a mokřadem vznikne hliněný val osázený keři vhodnými k hnízdění i potravě pro ptáky (ptačí zob, kalina, brslen, třešň, dřín, hloh). Z vykácených dřevin by se vytvořilo zimoviště pro plazy, ježky a další živočichy. Na místě by vznikla environmentální naučná stezka pro návštěvníky. Také zde je možné využít dotační titul OPŽP, a sice Specifický cíl 1.3, Opatření 1.3.1 tvorba nových a obnova stávajících přírodních vodních prvků v krajině včetně sídel, konkrétně Aktivitu 1.3.1.1 vytváření a obnova tůň (mokřadů). Výše dotace je až 100 % ze způsobilých výdajů.

Jeden z mála otevřených přístupů k mokřadu. Větší část břehů mokřadu je silně zarostlá náletem. Foto: Roman Rozínek

Plánovaný postup: Území jsme prošli s odborníky z Českého svazu ochránců přírody, Povodí Labe a neziskové organizace Pestré Polabí. Záměr rozpracovala do podoby odborné zprávy firma NaturaServis. S vypracovanou zprávou plánujeme oslovit příslušné úřady. Nyní hledáme projekční kancelář, která vypracuje projektovou dokumentaci, jejíž obsah by měl být v rozsahu dle vyhlášky MMR č. 499/2006 Sb., o dokumentaci staveb.

5

Proběhlé akce na Nechanicku

Také v letošním roce mapovala Česká společnost ornitologická (ČSO) čejčí hnízda na území Nechanicka. Nejvíce čejek na jednom místě jsme letos zaznamenali na poli s kukuřicí nad Lubnem, kde jsme 16. května napočítali celkem 10 ptáků, z nichž 4 byla jen několik dní stará kuřátka. Dvě z nich jsme odchytili a nasadili jim na běhák ornitologický kroužek. Ačkoliv se čejky obvykle dožívají v průměru asi jen pěti let, tak právě díky zpětnému odchytu kroužkované čejky bylo zjištěno, že se mohou dožívat i 21 let. Čejky chocholaté jsou ohroženy zejména odvodňováním a rozoráváním podmáčených polí. Často hnízdí také v polích, kde jsou jejich hnízda ničena při jarních pracích, jako je vláčení a další předseťové úpravy.

Získávání biometrických údajů při kroužkování čejčích mláďat. Foto: Michaela Kadavá

Nechtěli jsme si potěšení z pozorování čejek nechat pouze pro sebe, a proto jsme se v pátek 29. dubna vydali na **Exkurzi za čejčími hnízdy**. Na poli u Dolního Přímů se nám v zarůstajícím oraništi podařilo pozorovat dvě čejky a hned několik dalších ptáčích druhů vázaných na zemědělskou krajinu jako např. káně lesní, skřivany polní nebo strnada obecného. A na zoraném poli mezi Třesovicemi a Suchou se nám společně podařilo najít a označit čejčí hnízdo.

6

Ptáci Nechanicka

2. 6. 2022
v zasedací místnosti městského úřadu
Husovo nám. 83, Nechanice

18:00-19:30
povídání o ptácích
Nechanicka doplněné
fotoprojekcí

20:00-22:00
neformální setkání v
restauraci v Kulturním
domě Nechanice

22:00-23:00
noční výprava?

Kontakt:
Václav Zámečník
zamecnik@birdlife.cz
+420 776 368 360

Královéhradecký kraj
Ministerstvo životního prostředí
ČSO

Exkurze za čejčími hnízdy na Nechanicku

Přijďte na terénní vycházku za čejkami! Společně se pokusíme dohledat hnízda ohrožená zemědělskou technikou a přispět tak k ochraně tohoto druhu.

Sejdeme se:
v pátek 29. dubna v 16:00
na polní cestě mezi Lubnem a Dolním Přímem

Dokážete spočítat všechny barvy čejky chocholaté?
Už jste viděli čejčí hnízdo?
Víte, co čejky chocholaté ohrožuje?

Kontakt na pořadatele:
Václav Zámečník
tel.: 776 368 360
Email: zamecnik@birdlife.cz

Mapa místa setkání

50.2406953N, 15.6953069E

Královéhradecký kraj
Ministerstvo životního prostředí
ČSO

Na počátku června jsme uspořádali **přednášku o ptácích Nechanicka** a veřejné promítání (nejen) ptačích fotografií místních ornitologů. Vyměnili jsme si společně informace ze zajímavých ptačích pozorování venku v přírodě, na zahradě i za oknem na krmítku.

Pokud vám některá z akcí utekla nebo jste se jí nemohli zúčastnit, nezoufejte, plánujeme na příští sezónu další takové. Doporučujeme Vám ve volných chvílích vyrazit do přírody, kde můžete pozorovat ptáky v jejich přirozeném prostředí. Svá pozorování můžete zadávat do naší [Faunistické databáze Avif](#) nebo se o ně s námi podělit skrze email.

Do Saska za ochránářskými projekty

V listopadu minulého roku hovořili na semináři v Nechanicích němečtí kolegové se spolku pro péči o krajinu (DVL) o svých projektech na ochranu přírody. Byla by škoda si o nich nechat vyprávět a nepodívat se na ně naživo, a proto jsme se rozhodli pro Nechanické obyvatele uspořádat v dubnu 2022 exkurzi s opravdu nabitým programem. O exkurzi do Saska si můžete přečíst také na [webu projektu](#) nebo v novém čísle zpravodaje Nechanicko. Fotografie z akce si můžete prohlédnout ve fotogalerii [zde](#).

Fotografie jsou dostupné k dalšímu užití s uvedením autora fotografie. Pokud byste měli zájem fotografie použít, informujte o tom prosím jejich autora.

Také v příštím roce plánujeme uspořádat akci podobného charakteru.

Sjezd řeky Nisy na raftech. Foto: Václav Zámečník

Databáze dotací stále roste!

Databáze dotací na [webu Živé půdy](#), o které jsme Vás informovali již v minulém emailu s novinkami k projektu, je průběžně aktualizována, a stále se rozvíjí. Budeme rádi, když databázi navštívíte a poskytnete nám zpětnou vazbu, jak se Vám s ní pracuje a co bychom mohli vylepšit.

Co nás čeká dál?

Děkujeme všem účastníkům proběhlých kulatých stolů za jejich podněty k rozvoji zdravé krajiny na Nechanicku. Zemědělská krajina Nechanicka se bohužel stále více potýká s problémem sucha, což se projevuje také při jednáních se starosty, zemědělci občany i zástupci různých spolků. Řešení problému se suchem tkví ve změnách současné krajiny, která není schopna vodu efektivně zadržovat. Výsledky našich jednání s Povodím Labe týkající se obnovy meandrů Bystřice a návrh na revitalizaci mokřadu v Komárově v Nechanicích zpracovaný firmou NaturaServis s. r. o. s Vámi vám představíme na konci roku 2022, kdy nás čekají další setkání, na kterých se s Vámi opět rádi uvidíme.

Jsme rádi, že Vám krajina Nechanicka není lhostejná a máte zájem ji spolu s námi dělat pestrou a zdravou. Těšíme se s Vámi brzy na viděnou!

Pěkné prožití letních prázdnin přeje za Českou společnost ornitologickou

Václav Zámečník a Michaela Kadavá